

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Навчально-наукового інституту
«Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

« _____ » 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Міський туризм

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм і рекреація»
освітня програма	«Туристичний бізнес »
спеціалізація	
вид дисципліни	обов'язкова

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

“27” серпня 2026 року, протокол № 1

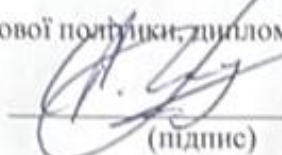
РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

канд. іст. наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
Іван ПОСОХОВ

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та
туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “26” серпня 2026 року

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

 Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньої-професійної програми
«ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

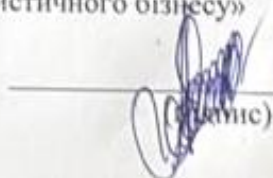
Гарант освітньої-професійної програми «ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

 Олена ЄВТУШЕНКО
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол № 1 від “27” серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»

 Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міський туризм» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є:

формування у студентів професійних знань і практичних навичок щодо організації та розвитку міського туризму, аналізу туристичного потенціалу міст, особливостей туристичного споживання міського простору, управління туристичними потоками, створення конкурентоспроможних міських туристичних продуктів та забезпечення сталого й комфортного співіснування туристів і місцевих мешканців.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування уявлення про сутність, особливості та сучасні тенденції розвитку міського туризму;
- ознайомлення з основними типами міських туристичних дестинацій та специфікою їх функціонування;
- набуття навичок аналізу туристичного потенціалу міста, його ресурсів, атракцій та інфраструктури;
- вивчення особливостей туристичного використання міського простору, зокрема історичних центрів, периферійних районів, громадських просторів, транспортних вузлів і рекреаційних зон;
- формування практичних навичок розроблення та оцінювання міських туристичних продуктів і спеціалізованих видів міського туризму;
- ознайомлення з особливостями туристичної мобільності, навігації, транспортного обслуговування та організації перебування туристів у місті;
- вивчення принципів управління міськими туристичними потоками, зокрема проблем овертуризму, сезонності та просторової концентрації відвідувачів;
- формування навичок оцінювання соціальних, економічних та екологічних наслідків розвитку туризму для міста і місцевих громад;
- ознайомлення із сучасними підходами до маркетингу, брендингу, цифровізації та управління міськими туристичними дестинаціями;
- розвиток здатності аналізувати міжнародний та український досвід міського туризму й використовувати успішні практики під час розроблення туристичних продуктів і стратегій розвитку міст.

Дисципліна в цілому виконує освітню, світоглядну, інформаційну, розвиваючу, навчальну функції. При цьому в центрі уваги залишається людина з її потребами, ціннісними орієнтаціями та світоглядними уявленнями.

1.3. Кількість кредитів: 4 кредити

1.4. Загальна кількість годин: 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	
Семестр	
5-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Лабораторні заняття	
-	
Самостійна робота	
72 год.	

* у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Формування наступних загальних компетентностей:

ЗК02 – Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05 – Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК13 – Здатність планувати та управляти часом.

ЗК14 – Здатність працювати в команді та автономно.

Формування наступних спеціальних компетентностей:

СК01 – Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності

СК03 – Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК05 – Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК07 – Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК14 – Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та

мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

<i>ПР 06</i>	Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.
<i>ПР 07</i>	Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт
<i>ПР 09</i>	Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки
<i>ПР 10</i>	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)
<i>ПР 11</i>	Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.
<i>ПР 12</i>	Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
<i>ПР 13</i>	Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.
<i>ПР 18</i>	Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.
<i>ПР 19</i>	Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
<i>ПР 20</i>	Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.
<i>ПР 21</i>	Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
<i>ПР 22</i>	Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.
<i>ПР 23</i>	Використовувати українську та іноземні мови в усному та письмовому професійному спілкуванні, а також для організації ефективної міжкультурної комунікації; правильно використовувати систему мовних та мовленнєвих норм та правильно обирати комунікативну поведінку – таку, яка є адекватною ситуації спілкування.
<i>ПР 24</i>	Здійснювати мовну діяльність державною та іноземними мовами відповідно до цілей і ситуації спілкування в рамках професійної діяльності.
<i>ПР 26</i>	Застосовувати інструменти сектору культурних та креативних індустрій для реалізації туристичних проєктів на стропромислових об'єктах, у постраждалих внаслідок російської агресії територіях та громадах.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни

«Історія туризму», «Організація екскурсійної діяльності», «Організація туристичних подорожей».

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Місто як туристична дестинація: що таке міський туризм і чому міста стають «модними».

Поняття міського туризму та його місце в сучасній туристичній індустрії. Місто як комплексний туристичний продукт. Основні типи туристичних міст та особливості їх розвитку. Туристичний імідж і привабливість міста. Вплив рейтингів, медіа, соціальних мереж, кіно та популярної культури на формування туристичного попиту. Життєвий цикл міської туристичної дестинації.

Тема 2. Міста-ворота і туристична мобільність: як потрапити до міста та пересуватися ним.

Поняття міста-ворот, транспортного хаба і транзитної туристичної дестинації. Аеропорти, залізничні вокзали, автостанції та порти як елементи туристичного простору міста. Організація транспортного сполучення між туристичними об'єктами. Пішохідна, велосипедна та громадська мобільність. Туристична навігація, інформаційні системи, міські транспортні картки та цифрові сервіси. Громадський транспорт як засіб пересування і туристична атракція.

Тема 3. Як місто стає атракцією: пам'ятки, повсякденні простори та нова міська спадщина.

Поняття міської туристичної атракції та система атракцій міста. Історичні центри, архітектурні пам'ятки, музеї, площі, набережні та оглядові майданчики. Перетворення повсякденних міських просторів на туристичні об'єкти. Формування нових туристичних символів і знакової архітектури. Музеефікація, інтерпретація та туристичне освоєння міської спадщини. Проблеми автентичності та комерціалізації міського простору.

Тема 4. Споживання міста: гастрономія, шопінг, розміщення і нічне життя.

Особливості туристичного споживання міського простору. Гастрономічний туризм, ресторани, кав'ярні, ринки, вулична їжа та гастрономічні квартали. Шопінг-туризм, торгові вулиці, універмаги, торговельні центри та локальні ринки. Готелі, хостели, апартаменти та альтернативні засоби розміщення. Нічна економіка міста, розважальні заклади, нічні події та транспорт. Вплив туристичного споживання на повсякденне життя міста.

Тема 5. Міста спеціальних мотивацій: бізнес, події, освіта, курорт, віра і пам'ять.

Основні спеціалізовані напрями міського туризму. Діловий і МІСЕ-туризм, виставки, конференції та ярмарки. Подієвий, освітній, курортний і паломницький туризм у містах. Міські кладовища, меморіали, військова спадщина та об'єкти темного туризму. Відмінності туристичної інфраструктури залежно від мотивації відвідувачів. Поєднання різних видів туризму в межах однієї міської дестинації.

Тема 6. Туристична географія міста: центр, периферія, «нетуристичні» райони та овертуризм.

Просторова організація туристичної діяльності в місті. Туристичний центр, периферія, туристичні райони та маршрути. Поняття «туристичної бульбашки» і концентрації відвідувачів у міському просторі. Освоєння нетуристичних і житлових районів. Туристифікація, джентрифікація та зміна функцій міських кварталів. Овертуризм, конфлікти між туристами та мешканцями, управління просторовим розподілом туристичних потоків.

Тема 7. Екологічне, інклюзивне і стійке місто для туристів.

Сталий розвиток міського туризму та його основні принципи. Зелені й блакитні простори міста як туристичний ресурс. Забруднення повітря, шум, відходи та інші екологічні проблеми туристичних міст. Пішохідність, велосипедна інфраструктура та екологічний транспорт. Доступний туризм, універсальний дизайн і пристосування міського середовища до потреб різних категорій відвідувачів. Баланс між туристичною привабливістю та якістю життя місцевого населення.

Тема 8. Управління міським туризмом: від маркетингу дестинації до управління туристичними потоками.

Організація управління міськими туристичними DESTИНАЦІЯМИ. Роль органів місцевої влади, туристичних організацій, бізнесу та місцевих громад. Функції DMO та сучасні підходи до destination management і destination stewardship. Формування туристичного бренду та позиціонування міста. Сегментація туристичного попиту та управління потоками відвідувачів. Туристичні податки, квотування, бронювання, цифрові дані та показники ефективності розвитку міського туризму.

Тема 9. Місто подій і бізнесу: MICE, фестивалі, спорт та мегаподії.

Роль ділового і подієвого туризму в розвитку міських DESTИНАЦІЙ. Конференції, конгреси, виставки та ярмарки як складові MICE-туризму. Фестивалі, концерти, спортивні змагання та культурні події. Мегаподії як інструмент міжнародного позиціонування міста. Особливості туристичної інфраструктури для проведення великих заходів. Економічні, соціальні та просторові наслідки подій, поняття event legacy.

Тема 10. Креативне місто як туристична DESTИНАЦІЯ: вуличне мистецтво, дизайн, музика і кіно.

Креативні індустрії та їх значення для розвитку міського туризму. Вуличне мистецтво, мурали і графіті як туристичний ресурс. Дизайнерські, мистецькі та креативні квартали. Музичні сцени, фестивалі та нічна культура міста. Кінотуризм, літературний туризм і вплив популярної культури на туристичний образ міста. Креативні міста ЮНЕСКО та використання сучасної культури в туристичному брендингу.

Тема 11. Постіндустріальне місто: індустріальна спадщина, ревіталізація і туризм.

Індустріальна спадщина як туристичний ресурс міста. Заводи, шахти, доки, електростанції та транспортна інфраструктура як об'єкти туристичного показу. Туризм на діючих підприємствах. Деіндустріалізація та проблеми занедбаних промислових територій. Ревіталізація промислових зон і створення музеїв, культурних центрів, готелів та креативних просторів. Туризм як інструмент постіндустріальної трансформації міста.

Тема 12. Сакральне, меморіальне і «темне» місто: паломництво, кладовища, війна та пам'ять.

Сакральні простори міста як об'єкти паломницького та культурно-пізнавального туризму. Храми, монастирі, мечеті, синагоги та інші релігійні об'єкти. Міські кладовища як історичні, меморіальні та туристичні простори. Місця катастроф, репресій, воєн і масового насильства. Військова спадщина та меморіалізація у міському просторі. Етичні проблеми туристичного використання сакральних і травматичних місць.

Тема 13. Університетське місто як туристична DESTИНАЦІЯ.

Поняття університетського міста та його особливості. Історичні університети, кампуси, бібліотеки, музеї, ботанічні сади та студентські квартали як туристичні ресурси. Академічні традиції, церемонії та університетська спадщина. Освітній, молодіжний і конференційний туризм. Вплив студентського середовища на атмосферу та туристичний образ міста. Взаємозв'язок бренду університету і бренду міської DESTИНАЦІЇ.

Тема 14. Міста-курорти: поєднання міського та відпочинкового туризму.

Поняття міста-курорту та його місце в системі туристичних DESTИНАЦІЙ. Приморські, термальні, бальнеологічні та кліматичні міста-курорти. Курортна архітектура, набережні, пляжі, парки та розважальна інфраструктура. Поєднання оздоровлення, відпочинку, культури та міського дозвілля. Сезонність туристичного попиту і способи її подолання. Трансформація традиційних курортів у багатофункціональні цілорічні DESTИНАЦІЇ.

Тема 15. Цифрове місто для туриста: платформи, smart tourism, дані та штучний інтелект.

Цифровізація міського туристичного досвіду. Онлайн-карти, мобільні застосунки, електронні квитки та цифрова навігація. Туристичні платформи бронювання, рейтинги та відгуки. Вплив соціальних мереж на формування туристичного попиту і популярність окремих міських локацій. Концепція smart tourism destination. Використання великих даних і штучного інтелекту для планування подорожей, персоналізації туристичних послуг та управління потоками.

Тема 16. Місто в умовах кризи: безпека, війна, кліматичні ризики та туристичне відновлення.

Кризи та ризики в розвитку міського туризму. Терористичні загрози, епідемії, природні катастрофи, екстремальні погодні явища та війни. Вплив криз на туристичний імідж міста і поведінку відвідувачів. Безпека туристів та кризова комунікація. Стійкість міських туристичних дестинацій і відновлення туристичної інфраструктури. Повоєнна реконструкція, збереження військової спадщини та формування нового туристичного образу міста.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
Тема 1. Місто як туристична дестинація: що таке міський туризм і чому міста стають «модними»	8	2	2			4						
Тема 2. Міста-ворота і туристична мобільність: як потрапити до міста та пересуватися ним	6	2				4						
Тема 3. Як місто стає атракцією: пам’ятки, повсякденні простори та нова міська спадщина	8	2	2			4						
Тема 4. Споживання міста: гастрономія, шопінг, розміщення і нічне життя	6	2				4						
Тема 5. Міста спеціальних мотивацій: бізнес, події, освіта, курорт, віра і пам’ять	8	2	2			4						
Тема 6. Туристична географія міста: центр, периферія, «нетуристичні» райони та овертуризм	6	2				4						
Тема 7. Екологічне, інклюзивне і стійке місто для туристів	8	2	2			4						
Тема 8. Управління міським туризмом: від маркетингу дестинації до управління потоками та якістю життя	6	2				4						
Тема 9. Місто подій і бізнесу: MICE, фестивалі, спорт та мегаподії	9	2	2			5						
Тема 10. Креативне місто як туристична дестинація: вуличне мистецтво, дизайн, музика і кіно	7	2				5						

Тема 11. Постіндустріальне місто: індустріальна спадщина, ревіталізація і туризм	9	2	2			5						
Тема 12. Сакральне, меморіальне і «темне» місто: паломництво, кладовища, війна та пам'ять	7	2				5						
Тема 13. Університетське місто як туристична дестинація	9	2	2			5						
Тема 14. Міста-курорти: коли міський туризм зустрічається з відпочинковим	7	2				5						
Тема 15. Цифрове місто для туриста: платформи, smart tourism, дані та штучний інтелект	9	2	2			5						
Тема 16. Місто в умовах кризи: безпека, війна, кліматичні ризики та туристичне відновлення	7	2				5						
Усього годин	120	32	16			72						

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Місто як туристична дестинація: що таке міський туризм і чому міста стають «модними»	2
2	Тема 3. Як місто стає атракцією: пам'ятки, повсякденні простори та нова міська спадщина	2
3	Тема 5. Міста спеціальних мотивацій: бізнес, події, освіта, курорт, віра і пам'ять	2
4	Тема 7. Екологічне, інклюзивне і стійке місто для туристів	2
5	Тема 9. Місто подій і бізнесу: MICE, фестивалі, спорт та мегаподії	2
6	Тема 11. Постіндустріальне місто: індустріальна спадщина, ревіталізація і туризм	2
7	Тема 13. Університетське місто як туристична дестинація	2
8	Тема 15. Цифрове місто для туриста: платформи, smart tourism, дані та штучний інтелект	2
	Разом	16

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Місто як туристична дестинація: що таке міський туризм і чому міста стають «модними». Завдання: Ознайомитися з основними підходами до визначення міського туризму. Поміркувати: чим міська туристична дестинація відрізняється від інших типів дестинацій? Які чинники роблять місто туристично привабливим? Обрати одне відоме туристичне місто і визначити, завдяки чому сформувався його сучасний туристичний образ. Знайти приклади міжнародних туристичних рейтингів міст і порівняти критерії, за якими вони формуються.	4	
2.	Тема 2. Міста-ворота і туристична мобільність: як потрапити до міста та пересуватися ним. Завдання: Проаналізувати транспортну доступність одного великого туристичного міста. Визначити роль аеропорту, вокзалу, порту або іншого транспортного вузла у формуванні першого враження туриста. Порівняти кілька способів пересування містом – пішки, громадським транспортом, велосипедом, таксі. Навести приклади міського транспорту, який сам став туристичною атракцією.	4	
3.	Тема 3. Як місто стає атракцією: пам'ятки, повсякденні простори та нова міська спадщина. Завдання: Обрати один міський об'єкт або простір, який спочатку не створювався для туризму, але згодом став туристичною атракцією. Простежити, як відбулася його туристична трансформація. Визначити, яку роль відіграли інтерпретація, брендинг, музеєфікація, події або соціальні мережі. Навести приклади нових міських символів, створених у XX–XXI ст.	4	
4.	Тема 4. Споживання міста: гастрономія, шопінг, розміщення і нічне життя. Завдання: Дослідити, як турист може «споживати» місто через їжу, покупки, проживання та розваги. Обрати одне місто і визначити його характерні гастрономічні продукти, туристичні ринки, торгові райони, типи засобів розміщення та елементи нічного життя. Поміркувати: які з цих складових найбільше формують емоційне враження від міста?	4	
5.	Тема 5. Міста спеціальних мотивацій: бізнес, події, освіта, курорт, віра і пам'ять. Завдання: Обрати один спеціалізований мотив міської подорожі – діловий, подієвий, освітній, курортний, паломницький або меморіальний. Знайти місто, для якого цей мотив є особливо важливим. Визначити, яка інфраструктура та які послуги необхідні для такого типу туристів. Порівняти потреби таких відвідувачів із потребами звичайного культурно-пізнавального туриста.	4	
6.	Тема 6. Туристична географія міста: центр, периферія, «нетуристичні» райони та овертуризм. Завдання: Проаналізувати просторовий розподіл туристичних потоків в одному відомому місті. Визначити, де розташовані основні туристичні райони, а які частини міста залишаються поза основними маршрутами. Знайти приклади овертуризму та конфліктів між туристами і	4	

	мешканцями. Запропонувати 2–3 способи розосередження туристичних потоків.		
7.	Тема 7. Екологічне, інклюзивне і стійке місто для туристів. Завдання: Обрати одне туристичне місто і оцінити його з погляду сталості та доступності. Проаналізувати наявність зелених просторів, пішохідних зон, велосипедної інфраструктури, доступного громадського транспорту та безбар'єрного середовища. Поміркувати: які туристичні практики можуть погіршувати якість життя мешканців і стан міського довкілля? Запропонувати можливі рішення.	4	
8.	Тема 8. Управління міським туризмом: від маркетингу дестинації до управління туристичними потоками. Завдання: Знайти туристичну стратегію або офіційний туристичний сайт одного міста. Визначити, які цільові аудиторії місто прагне залучити, які образи та переваги використовує у просуванні. Проаналізувати, чи переважає у стратегії маркетинг міста чи управління його туристичним розвитком. Знайти приклади інструментів регулювання туристичних потоків.	4	
9.	Тема 9. Місто подій і бізнесу: МІСЕ, фестивалі, спорт та мегаподії. Завдання: Обрати одну велику міську подію – фестиваль, виставку, конференцію, спортивне змагання, Ехро або іншу мегаподію. Проаналізувати її вплив на туристичні потоки, інфраструктуру та імідж міста. Визначити позитивні й негативні наслідки для місцевих мешканців. Поміркувати, що залишається місту після завершення події.	5	
10.	Тема 10. Креативне місто як туристична дестинація: вуличне мистецтво, дизайн, музика і кіно. Завдання: Обрати місто, відоме завдяки сучасній культурі, музиці, дизайну, кіно або вуличному мистецтву. Визначити, які креативні ресурси стали частиною туристичного продукту. Знайти приклади креативних кварталів, фестивалів, муралів або кінолокацій. Поміркувати, чи може популяризація таких просторів призводити до втрати їхньої автентичності.	5	
11.	Тема 11. Постіндустріальне місто: індустріальна спадщина, ревіталізація і туризм. Завдання: Знайти приклад колишньої промислової території, яку перетворили на туристичний, культурний або креативний простір. Визначити, які елементи індустріальної спадщини були збережені та як змінилася функція території. Оцінити роль туризму у ревіталізації району. Навести приклади подібних об'єктів в Україні.	5	
12.	Тема 12. Сакральне, меморіальне і «темне» місто: паломництво, кладовища, війна та пам'ять. Завдання: Обрати сакральний, меморіальний або «темний» об'єкт у межах міста. Проаналізувати, які категорії відвідувачів його відвідують і з якою мотивацією. Визначити правила поведінки туристів у такому просторі. Поміркувати, де проходить межа між пізнавальним туризмом, паломництвом, меморіальним відвідуванням і туристичною комерціалізацією.	5	
13	Тема 13. Університетське місто як туристична дестинація. Завдання: Обрати одне відоме університетське місто і визначити, які елементи університетського середовища приваблюють туристів. Проаналізувати роль кампусів, бібліотек, музеїв, ботанічних садів, студентських кварталів та академічних традицій. Поміркувати, як	5	

	університетський бренд впливає на образ і туристичну привабливість міста.		
14	Тема 14. Міста-курорти: поєднання міського та відпочинкового туризму. Завдання: Обрати одне місто-курорт і визначити його основні природні, культурні та інфраструктурні ресурси. Проаналізувати, як у ньому поєднуються відпочинок, оздоровлення, культурний туризм, гастрономія та міське дозвілля. Визначити проблему сезонності та способи її подолання. Порівняти місто-курорт із традиційною міською туристичною дестинацією.	5	
15	Тема 15. Цифрове місто для туриста: платформи, smart tourism, дані та штучний інтелект. Завдання: Простежити, як цифрові сервіси впливають на планування міської подорожі. Використати карти, платформи бронювання, туристичні рейтинги, соціальні мережі або інструменти штучного інтелекту для створення короткого маршруту містом. Оцінити переваги та ризики таких сервісів. Поміркувати, як алгоритмічні рекомендації можуть впливати на популярність окремих міських локацій і концентрацію туристів.	5	
16	Тема 16. Місто в умовах кризи: безпека, війна, кліматичні ризики та туристичне відновлення. Завдання: Обрати місто, яке пережило воєнний конфлікт, терористичну атаку, природну катастрофу, епідемію або іншу масштабну кризу. Простежити, як криза вплинула на туристичний імідж, інфраструктуру та потоки відвідувачів. Визначити основні етапи туристичного відновлення. Поміркувати, які принципи мають бути пріоритетними під час відновлення туризму в українських містах після війни.	5	
	Разом	72	

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачено навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, як впорядковані способи взаємопов'язаної, целеспрямованої діяльності викладача та студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань, реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Прийоми навчання (конкретні дії викладача та студентів), спрямовані на реалізацію вимог методів. Засоби навчання – різноманітне навчальне обладнання, яке використовується у системі пізнавальної діяльності, зокрема, технічні засоби.

7.1. Словесні методи навчання:

- лекція;
- бесіда;
- розповідь;
- пояснення;

7.2. Наочні методи навчання:

- ілюстрація;
- демонстрація;

7.3. Практичні методи навчання:

- метод робіт з письмовими джерелами;
- метод робіт з аудіо/ відеоматеріалами;

- практичні заняття;

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах.

1. Оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять.
2. Оцінка за індивідуальну роботу студентів.
3. Проведення проміжного тестового контролю.
4. Проведення підсумкового контролю.

Оцінка зі змістовного модулю складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за проміжний тестовий контроль та оцінки за індивідуальну роботу.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Порядок поточного оцінювання знань студентів. Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до встановлених завдань. Зокрема, поточному контролю підлягають:

1. активність та результативність роботи студента протягом семестру у вивченні програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
2. виконання індивідуального завдання;
3. виконання проміжного тестового завдання зі змістовного модулю.

Контроль систематичності виконання самостійної роботи та активності на практичних (семінарських) заняттях.

Оцінювання здійснюється за наступними критеріями.

1. ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
2. ознайомлення з основною та додатковою літературою;
3. логіка, стиль виклад матеріалу в письмових роботах та усному виступі, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.
4. якість, самостійність та своєчасність виконання необхідних завдань.

Проміжний тестовий контроль зі змістовних тем. Проміжний тестовий контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях та на заліку.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного та підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст білета й оцінювання відповідей на заліку:

Теоретичне питання – 2х20 балів

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на залікі студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили, здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі (білет містить 40 тестових завдань, здобувач одержує 1 бал за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міський туризм».

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання																Залік	Сума
Розділ 1						Розділ 2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	60	
3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

T1, T2 ... T8 – теми розділів.

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю складає 10 балів.

Робочою програмою передбачено додаткове зарахування різних видів активностей здобувачів.

1. Проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи про їх успішне закінчення);

2. Активна участь – виступи в конференціях, презентації досліджень тощо (за наявності офіційного звернення студента до викладача, що містить підтверджуючі документи сертифікати, копії публікацій тощо).

Кожне звернення розглядається окремо. Рішення приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Не залежно від кількості додаткових активностей здобувача вищої освіти, максимальна кількість поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

Критерії оцінювання для семінарських занять

3–4 бали – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

2 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

1–2 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного

матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Критерії оцінювання теоретичних питань залікової роботи:

15–20 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

10–15 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

0–10 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу залікового білету.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, модульних контрольних робіт, екзамену (заліку), якщо інше не визначено викладачем, інших видів оцінювання, для яких викладачем встановлено обмеження щодо використання ШІ.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

3. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих лабораторних, практичних, проєктних або дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути обов'язковою складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації

програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недеклароване використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для заліку
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
0-49	Не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Мальська М. П., Гаталяк О. М. Туризм у містах : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 224 с.
2. Туризм і місто: досвід, проблеми та перспективи : монографія / за заг. ред. І. М. Писаревського. Харків : ХНАМГ, 2011. 284 с.
3. Писаревський І. М., Погасій С. О., Андренко І. Б., Покогодна М. М., Сегеда І. В. Організація туризму : підручник / за ред. І. М. Писаревського. Харків : ХНАМГ, 2008. 541 с.
4. Любіцева О. О., Бабарицька В. К. Туризмознавство: вступ до фаху : підручник. Київ : Київський університет, 2008. 335 с.
5. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посіб. Київ : Альтерпрес, 2007. 369 с.
6. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.

7. Кудла Н. Є. Маркетинг туристичних послуг : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 351 с.
8. Смирнов І. Г., Любіцева О. О. Маркетинг сталого туризму : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2019. 256 с.
9. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 334 с.
10. Bellini N., Pasquinelli C. (eds.). *Tourism in the City: Towards an Integrative Agenda on Urban Tourism*. Cham : Springer, 2017. XIX, 339 p.
11. Maitland R., Newman P. (eds.). *World Tourism Cities: Developing Tourism Off the Beaten Track*. London : Routledge, 2009. 176 p.
12. Judd D. R., Fainstein S. S. (eds.). *The Tourist City*. New Haven : Yale University Press, 1999. 352 p.
13. Ashworth G. J., Tunbridge J. E. *The Tourist-Historic City: Retrospect and Prospect of Managing the Heritage City*. Oxford : Pergamon, 2000. 344 p.
14. Spirou C. *Urban Tourism and Urban Change: Cities in a Global Economy*. New York : Routledge, 2011. 256 p.
15. Maitland R., Ritchie B. W. (eds.). *City Tourism: National Capital Perspectives*. Wallingford : CABI, 2009. 304 p.

Допоміжна література

1. **Безручко Л. С.** Туризм у містах: суть, чинники та проблеми розвитку. Географія та туризм. 2017. Вип. 39. С. 45–53.
 2. **Гладкий О. В., Скляров О. А.** Особливості формування та розвитку міського туризму в Україні. Географія та туризм. 2017. Вип. 38. С. 71–81.
 3. **Смирнов І. Г.** Іміджмейкинг та брендинг туристичної дестинації (на прикладі міського туризму). Наукові записки СумДПУ імені А. С. Макаренка. Географічні науки. 2017. Вип. 8. С. 154–174.
 4. **Смирнов І. Г.** Географічні та логістичні аспекти стійкого розвитку урботуризму за умов поширення овертуризму. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм. 2019. Т. 2, № 2. С. 126–132.
 5. **Поручинська І. В., Поручинський В. І., Слащук А. М.** Сучасні особливості розвитку урботуризму в світі. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2023. Вип. 1 (68). С. 10–15.
 6. **Рябєв А. А., Салій В. С.** Рекреація та міський туризм: спільна проблема та перспектива її вирішення. Бізнес Інформ. 2021. № 11. С. 205–210.
 7. **Парфіненко А. Ю.** Культурний туризм як чинник соціально-економічного розвитку територій. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2013. Вип. 43, ч. 1.
 8. **Пацюк В. С.** Індустріальний туризм і перспективи його розвитку в Україні. Економічна та соціальна географія. 2014. Вип. 2 (70).
 9. **Хитра О., Кобилянська А., Цегельник М.** Роль міського туризму в забезпеченні сталого розвитку і відновлення українських міст від наслідків воєнного урбіциду. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 81.
 10. **Борисова О. В.** Спеціалізований туризм : навч. посіб. Київ : Кондор, 2020. 360 с.
- Англомовні праці**
11. **Ashworth G., Page S. J.** Urban tourism research: Recent progress and current paradoxes. *Tourism Management*. 2011. Vol. 32, No. 1. P. 1–15.
 12. **Edwards D., Griffin T., Hayllar B.** Urban tourism research: Developing an agenda. *Annals of Tourism Research*. 2008. Vol. 35. P. 1031–1052.
 13. **Pearce D. G.** An integrative framework for urban tourism research. *Annals of Tourism Research*. 2001. Vol. 28, No. 4. P. 926–946.

14. **Butler R. W.** The Concept of a Tourist Area Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources. *The Canadian Geographer*. 1980. Vol. 24, No. 1. P. 5–12.
15. **Richards G.** Creativity and tourism in the city. *Current Issues in Tourism*. 2014. Vol. 17, No. 2. P. 119–144.
16. **Salas-Olmedo M. H., Moya-Gómez B., García-Palomares J. C., Gutiérrez J.** Tourists' digital footprint in cities: Comparing Big Data sources. *Tourism Management*. 2018. Vol. 66. P. 13–25.
17. **Milano C., Novelli M., Cheer J. M. (eds.).** *Travel and Tourism in the Age of Overtourism*. Routledge, 2021.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕОЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – URL: www.tourism.gov.ua
2. ДСТУ 28681.1-95 Туристсько-екскурсійне обслуговування. Проектування туристських послуг
3. ДСТУ 28681.3-95 Туристично-екскурсійне обслуговування. Вимоги щодо забезпечення безпеки туристів і екскурсантів
4. ДСТУ EN 15565:2016 «Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів» (EN 15565:2008, IDT).
5. Про охорону культурної спадщини [Електронний ресурс] : Законом України // Верховна Рада України.
6. Природно-заповідний фонд України. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.pzf.in.ua/index.php/lmm-look>.
7. European federation of tourist guide associations [Electronic resource]. URL: <http://www.fegtouristguides.com>.
8. World Federation of Tourist Guide Associations [Electronic resource]. URL: <http://www.wftga.org>.
9. World Tourism Organisation. UNWTO [Electronic resource]. URL: <http://www2.unwto.org>.
10. Всеукраїнська асоціація гідів (БАГ). URL: <https://uaguides.com>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міський туризм».